

VOLKÉ SMĚRY.

MĚSÍČNÍK UMĚLECKÝ — VYDÁVÁ SPOLEK „MANES“.

OBSAH ČÁSTI LITERÁRNÍ:

Jaroslav Kvapil: Smrt Jana Nerudy. — Boh. Knösl: Tobě ó efemérní! — Jaro Hilbert: Ztracený ráj. — Viktor Dyk: Ballada tragická s romantickou dekorací. — Stan. K. Neumann: Na Lianu de Pougy. — A. Sova: Osamocení. — V. Houdek: Dva sonety. — Mája Z. — — — — — Božena Jesenská: Modlitba ženy. — Karel Mašek: Otroci. — Jaro Hilbert: Feuilleton. — Kronika: Malby v našich chrámech. = Zachování starobylého rázu Prahy, její úprava a co s ní souvisí. — Nakladatelé umělci, umělci nakladatelé. — Zprávy umělecké. — Výstavy. — Soutěže umělecké.

ILLUSTRACE:

Ad. Wiesner: List titulní. — J. Preisler: Vánek a vítr. — M. Švabinský: Při kahanci. — F. Jennewein: Smrt sv. Štěpána a Šavel. — E. Holárek: Pokoření Slovanů polabských. — E. Hallmann: Vltava. — K. Špillar: Studie. — Záhloví a viněty: Špillar, Klusáček, Preisler, Hofbauer.

Péči a nákladem spolku »Manes«. — Zodpovědný redaktor K. L. Klusáček. — Administrace a expedice v Praze, v Tůních č. 8—II. Příspěvky literární budtež zasílány redakci na Rudolfově nábřeží č. p. 83—I., první patro.

LISTOPAD

1896

SMRT JANA NERUDY.

Bydlil jsem tenkrát s přítelem Sovou. V naší mansardě byla jediná postel a pak divan, jenž býval nepohodlným ložem toho, kdo přišel v noci později domů. Spával jsem tedy obyčejně na divanu. A na něm jsem procitl také za slunného srpnového jitra nedělního, které rozbřesklo — nemýlím-li se — po deštivé, nevlídné noci. Bolela mne hlava, protože jsem pozdě ulehl, a jen tak ze zvyku sáhl jsem rovnou pro noviny, jež nám ráno s kávou přinášela kvartýrská.

Vytřeštěným zrakem, neuvědomuje si dosud úplného bdění, utkvěl jsem na první jejich straně. Jméno Jana Nerudy bylo tam velikým písmem tištěno — v černém rámci.

»Iljo!« vzkřikl jsem na Sovu poděšen. Říkali jsme mu tak dosud dle někdejšího jeho pseudonymu.

»Iljo, spíš?!«

Rovnýma nohama vymrštil jsem se z tvrdého povlaku divanu. Až když mne podlaha do bosých pat zastudila, procitl jsem úplně z omámenosti k úplnému vědomí toho, co v novinách značí jméno Nerudovo — v rámci smutečném. A v téže chvíli, jak jsem na rozespalou tvář probouzejícího se druha pohlédl, napadla mne starší báseň Sovova. Byl to sonet s názvem »Jan Neruda«, před několika roky v zaniklém listě literárním uveřejněný. Zveršovaný profil mistrův, jenž končil pointou:

»— a smrt mu bude velkým vtípem sama.«

Opravdu, to bylo tehdy první uvědomění, jež se ve mně vzbudilo pohledem na tvář přítelovu v útoku dojmu předešlého.

Rychle, rychleji než flegmatický přítel Sova, jsem se oblékl a vyběhl z domu.

*

Mluvil jsem s mistrem naposled předvčírem v knihkupectví. Odnášel si odtud nějakou německou monografii o polabských Slovanech a zadržel mne ve dveřích obvyklým:

»Servus, pane Kvapile!«

Levicí opřen o rámě posluhovo, podával mi pravou ruku, v níž nesl silnou hůl. Vzpomínám si, že rovnou začal mluvit o knize, kterou právě koupil, a pak hned zavedl rozhovor na zamilované téma posledních svých let, o poesii národní. On, jenž před lety první u nás vrhl do českého světa pochodeň světové literatury, vracel se tudy do snů a tuch o poesii národní a rád si s námi mladými zapolemisoval.

Měl mne tak na mušce již od mé první knihy.

»Řeknu vám pravdu, kamaráde« — povídal mi tehdy — »a musíte ji přijati od staršího. Nebožtík Erben mi také řekl pravdu, když jsem první knihu vydal. A podnes jsem mu za to vděčen.«

Mlčky a s úctou, ale také s rozpačitou obavou debutanta čekal jsem na další slova mistrova.

»Vy mladí jste teď samá nálada. Žádná myšlénka, žádná pointa. Nedovedete se zmocnit myšlénky, zaokrouhlit ji v celek, vyjádřit ji výsledným tónem?!«

Bouřilo se to ve mně k nějaké obraně, ale stál jsem jako školák. Zdálo se mi, že slyším nějakou pravdu, již už nelze chápat, a také se mi zdálo, že nemám práva, abych pochyboval o tom, s čím jsem přec nechtěl souhlasit.

Potom jsem přece řekl:

»Budu o tom přemýšlet, mistře!«

Neruda se měkce usmál:

»Co mi to teď všichni říkáte? Jaký mistr?! Poslouchejte, jmenuji se Neruda!«

Teď jsem arci mlčel docela.

Od oné chvíle mne Neruda rád obracel na víru. Proto hned začal o starých Slovanech, o starém duchu slovanském, o poesii národní a pak o úkolech nás mladých, když jsem jej viděl naposled.

»Jednou vám o tom povím víc a přesvědčím vás, uvidíte!« opakoval mi znovu, louče se se mnou na rohu Charvátovy uličky.

Nepověděl a nepřesvědčil . . .

*

Rychlým krokem, znepokojen a vyděšen, pospíchal jsem teď vlahým, po dešti omládlým jítrem srpnovým do Vladislavovy ulice. Před domem, kde bydlil Neruda, stanul jsem udýchán a v rozpacích. Nevěděl jsem, mám-li vkročit. Ale pak to mnou trhlo a jakobych ani nevcházet do cizích síní, kde leží mrtvola, kvapně jsem zaklepal na dvěře přízemního bytu mistrova a vrazil dovnitř. Tam v kuchyni u okna seděla plačíc jeho posluhovačka; nad ní v kleci poskakoval a tikal kanár. Ten dojem vstupu mi utkvěl v mysli podnes.

Bylo v té kuchyni všechno tak sousedsky skromno, čistě k neděli vydrhnuto, jako bych vešel do bytu, o nějž jak ani živ nezavadí zájem veřejnosti. A zatím se již i tato — napadlo mne — leká a znepokojuje po celé Praze pro jméno mistrovo, tištěné v černé obrubě na první straně ranního listu . . .

Ani potuchy zde nebylo z toho vzrušení. Cvrlikání kanára a snad ještě cvakot kuchyňských hodin na zdi oživovaly pouze zvukem

vstup k místu, kde ležela veliká, slavná mrtvola. Jenom smutek opuštěného života staromládenec-kého, jakoby to byl zemřel člověk nejobyčejnější, dlel na prahu mistrovy pracovny.

Bylo to tak přirozeno z celého života mistrova!

A přece mne to znovu ohromilo.

*

Posluhovačka, utírajíc zástěrou červené oči, zakývala třaslavě hlavou a povstala. Pohybem ruky k sousednímu pokoji jsem se němě zeptal, mohu-li tam vejít.

Jenom kývla a šla pak za mnou.

*

Setmělá a nábytkem stísněná, jako vždy, byla zadní pracovna mistrova. Kolikrát jsem se po ní úkradkem rozhlížel, když mi zde Neruda — obyčejně na znak leže v posteli — udílel audience. Na skromném, primitivním psacím stolku leživaly modré proužky papíru, jež mistr popisoval, poslední dobou už jenom nedělními svými feuilletony. V pozadí pokoje, paralelně s ložem, byla široká, zasklená knihovna. Někaké diplomy a podobizny — neklamuli se — visívaly na stěnách: celé trofeje naší české slávy. Okno bylo otevřeno, ale marně jsem dnes vyhlédl, zda se před ním tísní zástupové vděčného národa, polekaní smrtí básníka . . .

Jako často za dne, ležel i teď Neruda na znak na svém loži. Ale mrtev! Jeho krásná hlava, nazad složená, byla klidně zaryta do podušky a smrtí neznetvořena. Rysy kolem rtů byly měkké a jenom klenutý nos básníkův poněkud se zvedal nad šíří tváře. Až po prsa kryla pokrývka mrtvé tělo; ruce byly složeny podél zakrytých boků. Všiml jsem si krásného jejich tvaru. Dlouhé, masité prsty kolem oblých nehtů již modraly.

Kytice žlutých a rudých růží ležela na pokrývce.

»Někdo ji sem časně ráno hodil oknem!« řekla posluhovačka.

Jediný pozdrav na rozloučenou z celého širokého, dalekého světa českého . . .

*

Do pokoje vešel přítel Ladecký a jak pohlédl na mrtvolu Nerudovu, propukl v pláč.

Já neměl ani těch slz.

A zase jsem pohlédl na krásnou hlavu Nerudovu, do podušek zabořenou, na zamodralé ruce jeho a pak na setmělý pokoj, v němž dokonal. Dosud jsem nevěděl, jak zemřel, a nechtěl jsem ani slovem otázky rušit vzácné ticho, jež ovládlo okolí slavné mrtvoly. Stáli jsme chvíli v nohách postele, nemluvíce a bojíce se promluvti. Pak jsem podal Ladeckému ruku a vyšel kvapně ven,

do ulice, kudy již spěchal nedělní život nahoru i dolů, zrychlený sváteční prázdní, míjeje otevřené okno Nerudova bytu jako zavřené skříňě krámů a laciné zboží sousedního hokynáře. Národ se vzruší až pozítří, kdy půjde parádní pohřeb básníkův na Vyšehrad. — —

»A smrt mu bude velkým vtípem sama!« — Iljo, co's to vlastně prorokoval?!

JAROSLAV KVAPIL.

TOBĚ, Ó EFEMÉRNÍ!

V dnech krve zbavených, z nichž tíha mračen splývá a smutek prokletý a nenáviděný, jenž oknem zavřeným se v komnatu mou dívá, mě tlačí k zemi blíž a rozháně mé sny;

v dnech teskně zoufalých, na vykoupení bránu, kdy moje vzývání se marně snaží bít, jsa schvácen myšlénkou od večera až k ránu, že s vším co miluji jest se mi rozloučit —

má Lásko koketní, mně nalej víno žhavé, oh víno nejprudší v mou pukající číš, z níž Tvoji caprice plá slunce usměvavé, var v žilách roznítí, krev zdvihne k mozku výš!

Své vbodni ostruhy do slabin vůle mojí jak hřebec neskrotný až dá se v divý let, v obrodu myšlének a citů ve příboji přes mrtvé svědomí až bude uhánět!

Ó vína nalej mi, polibky spal mé skráně, střes dojmů laviny v mé duše bažiny, krkavci výsměšní a krvelačné káně kde v divém vzkřeku rvou mé naděje a sny!

Tu šmytec vášně své ku poctě Tvoji schvátím a struny touhy mé ve panhymnický zpěv svou rukou rozechvím a v sebe sám se vrátím, svou sílu pozvedna jak probuzený lev.

A Ty, ó koketo, pak elegantní balet ve tarantely rej proměníš pojednou, až všechny modly mé se v prachu budou válet Tvým vínem zmoženy jak rabi před tebou!

BOHUSLAV KNÖSL.

ZTRACENÝ RÁJ. — STUDIE SOUDOBÉHO MLÁDÍ. — NAPSAL JAROSLAV HILBERT.

Stává se někdy člověku, že se probudí a všecko v něm pláče. Přistoupí k oknu, aby se přesvědčil, neprší-li; ne, obloha je modra, až se do ní pohled boří, a vlaštovky vesele klouzají se pod ní. Usměje

se tedy nad svou bídou a aby ji zahnal, pokouší se notovati nějakou pokojnou, domácí písničku; vyhledá střední polohu, nasadí tón, ale hlas mu selhal; i na něm visí plno slz.

S takou náladou vyšel jsem si dnes poprvé do přírody a tudíž právem čekal jsem hluboké dojmy. Sklamala mne však trochu. Nedá se sice popřít, že lesy se činily se svým mystickým

J. PREISLER.

šumem a se studenými stíny pod korunami: takové vzácné mrazení sjíždělo mi k srdci a v samých hloubkách ulehlo; bylo mi chvílemi jako při modlitbě a viděl jsem houštinu, o níž bych chtěl přísahat, že ještě před hodinou spal pod ní Bůh; a když odcházel, otřel se o listy. Trhal jsem některé z nich a kladl si je na čelo.

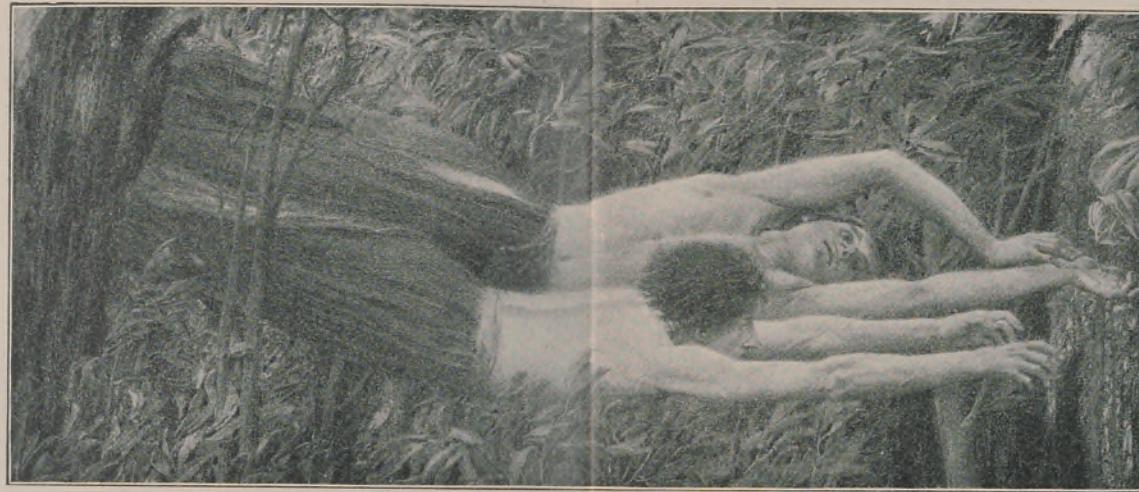
Ale vracím se celkem bez lítosti domů a bla- hořečím nebi, že již je oběd. Bavím se cestou roz- čilováním ssajících čmeláků a sesekávám hlavy bodláků, na nichž nalepeni visí bělásci. Je polední mrtvo. Sluneční paprsky zrovna šíleně vrhají se do pruhu cesty, činíce pohled dolů nesnesitelný. Ani atom zvuku nezní ve vzduchu a obilí stojí strnule, jak by se právě dalo fotografovat.

V tom prolétl parnem dětský výkřik tak úzkostlivý, až se mi srdce stáhlo. Spěchám ne- prodleně po zvuku a zatačím kol zahrady; za rohem do plotu tiskne se malé děvčátko a před ním stojí dvě krávy, valíce na ně zvědavě své tupé oči. Již je v mém náručí a ještě se třese strachem; zrovna křečovitě zadržlo prsty do mého límce a dívá se zpět za kravami. Z oček tekou mu bohaté slzy, ale dosud ani nevzlykló; nyní pohlédlo na mne a hlasitě se rozplakává. — Jsem v rozpacích. Co s vyděšeným ubožátkem? Kam s ním? »Neplač, neplač, dceruško. Podívej se, už jsem zahnal ta ohavná zvířata. Pryč jsou, daleko. A nepoviš mi, odkud jsi sem přišla?«

Neodpovídá, jen vzlyká. Obracím se tedy nazdařbůh ku prvnímu statku; ne, od naproti je, jedné paní z Prahy.

Odevzdav matce dítě, vyběhl jsem rychle ze stavení a stáčím se v levo; tu mne však napadá, že viděl jsem malou kytičku u jeho nožek, když jsem je zvedal. Jdu tedy pro ty květy, sbírám je a nesu si je domů; na dvorku však náhodou pohlédl jsem do otevřené studny a hodil je do ní.

Co s tím? Proč to vše škrabu? Sám Bůh ví. Ostatně o příčinách nejzávažnějších činů mého života nevím více a je tudíž lhotejno, jak se bavím. A já se bavím navzdor . . . eh, děj se co děj, musím vyhrátí já, chci býti spokojený a žádám klid pro sebe! Což mohu za to, že někdo by si přál celý život posypaný cukrem, protože jeden jeho rok byl sladký?! Žádost je nestydatá, a já nejméně sklonný jí plnit. Slyšíš, nestydatá! Stokrát jsme se shodli, že láska je volná radost trvající jedině z milosti větru. Žádný úřad, žádné povolání! Přijde, jako přijde paprsek do lesa a na chvíli vyzlatí hrst mechu; chumáč par však podlétné slunce a je po slavnosti; lampiony shasly, musí se domů. Trochu kocoviny, trochu slz druhý, třetí, čtvrtý den . . . milostivé nebe, ty vidíš, jak vysoko vlastně poetisuji! Fraška je to, pekelná fraška, chce-li kdo pravdu zvědět! Prosím — Má modré oči, přizlacené vlasy a nesmírnou chuť strávití muže. Začíná andělsky cudně: několik

VÁNEK A VÍTR.

úsměvů ve dne, rozpálený pohled za večera a po týdnu se nezlobí, když muž jí píše bláznivý list. Ovšem, vyměňuje si duševní lásku a zavěšuje se na jeho rámě. Povídá . . . dva měsíce povídá. Co řekla Emma, jak se otáčí Karla, důkaz, že Anna je anděl. Máš mne rád? Měj mne rád! Grimasa po Olze; smích. Nějaká hluboká pravda o lidské hlouposti, něco z kuchařské vědy . . . a je listopad a sedm hodin večer, když stojí oba ve Stromovce před rybníkem. Hvězdy jiskří na nebi, ona volá a labutě se sjíždějí. »Ludku, Ludku, jak je tu krásně, labutě spějí k našim nohám a ta černá pípá!« K slzám pohnuta visí mu na krku a oba tonou v nadzemském bla- ženství. — Ráno je tupý, z očí mu čiší dobrota a duši má spláchlou; barvy smyty, hrany ohla- zeny a, Bože, líbal by, ten měsíc by líbal od rána do noci! Ona se však stává nervosní. Mluví v tajemných narážkách o jakýchsi hrozných snech, jež mu nikdy nemůže říci . . . ne, nikdy! — to by teprve zvěděl, jak je špatná! Trpí jimi nesmírně a dává se líbat na krk, protože to šimrá . . . jako mravenci . . . jako v nocích. »Miluješ mne duševně? Jedině duší? Ó miluj mne tak!« volá při tom úpěnlivě. — Ubohý Faun je již změkklý jako houba, smysly v něm trčí . . . chodí ve snách, lehá rozčilen a denně pořádá jí před- nášku o svézákonnosti pravé lásky. »Vězíme všickni až po krk v mravnostních předsudcích . . .

Viš, náboženství, maminka, lidské tlachy . . . Ale to jsou všechno papírová pouta! Silná láska je rázem přetrhává a staví se nad vší měšťáckou morálku. Ona je vždycky nemorální . . . neplaš se! rozuměj! — ona je vlastně mravná, ale svou vyšší mravností a zákonna ze svého vyššího hlediska — nepřijdeš zítra, Helo?« — Ó lesy, mé drahé lesy, je bídák, kdo zachránil trosky svých sil a zanesl je do vašeho stínu, je bídák, slyšíte? — kdo pláče pod vašimi korunami, je mizerný bídák, kdo ryje čelo do vaší chladné půdy —!

Večer.

Sedím na vrcholu skály a lokty opřen o kolena dívám se dolů. Pode mnou po stráni padá les a roztéká se do dále. Slunce zapadlo a na obzoru zbylo jen trochu krvavých skvrn po něm. Ve vzduchu je šero, ticho a šero . . . Zvolna otvírám se do něho a mé tajemství se ze mne řine jako vůně; doteklo na první vrcholky stromů, přelévá se přes ně ku druhým, ku dalším . . . do dále, do šíře . . . hladí se po nejvyšších haluzích a plní mezery mezi stromy . . . Vyřinulo se již všechno, otevřená schrán je prázdná — — — Chššš! rázem je má duše ve mně pevně zavřena pod zapadlým otvorem, a já sedím opět na vrcholu skály. Hloupá vrána, zakdákne mi nad hlavou a spláší ji. Teď znovu zakdákla a letí nad mým

prázdným ložem nejvýš spokojena, že zničila člověku illusi posmrtného rozplynutí.

* * *

Trávě mluvívám o tobě a skály jsem naučil volat tvé jméno. Helo, Helo, hučívají do večerního ticha. Les chytá jejich hlasný stesk a nese ho do jitra v korunách; s rosou pak padá k zemi a s její parami rozprchává se za dne.

Jsi tu všude se mnou, kamkoli jdu. U potoka jsem tě ztrýznil, až se vlnky lekaly, a uhnuv v levo, hodil jsem ještě prutem po tobě, když jsi se stočila po proudu. Ale kdo to byl, jenž volal tě z paseky na dozrálé jahody? Strádal jsem je do klobouku a říkal si: »Pro ni ty nejlepší; pro její rty ty nejsladší!« — Oh, což ty víš . . . Šátek na očích, ležím na znak a usínám; ptáci cvrlikají, hmyz bzučí a veverka pustí časem šišku vedle mne. Dobré chutnání, myslím si a usínám. — Ty vzlykneš za mnou. Vyskočím. »Helo, kde jsi? Kde pláčeš? Ustaň! Ustaň přec!« — a jdu za tebou nevím kam a hádám se o tebe s ozvěnou.

Přiď, duše, ke mně a schul do svého klína mou chorou hlavu. Hlad' mne po vlasech a říkej mně miláčku — mně se tak stýská, tak stýská po tvé něžné péči! Že chci v podzimi žítí velký život práce? Kdo to říkal —? Lásku chci měkkou a teplou, jakou tys mi dávala, hrud' chci mítí plnu tvého hlasu a v tvých pohledech koupat chci své oči! Do polí půjdeme a mateří doušku natrhám ti pod hlavu. Budeme tiši jako hlína a až vzduchem se rozlétne klekání, pomodlíme se.

Smuten, k smrti smuten líbám vroucně tvůj šátek. »Už je suchý,« říkám si, »už je suchý. Pláče ještě pro mne?« — Plač, dušinko, slzy odpuštění. Nebyla to má myšlenka, ale lékařova; považ, takový proslulý muž podívá se na člověka a předepíše mu konec lásky. »Není to s vámi nijak zlé, ale radím vám, abyste se odstěhoval někam na venkov. V sedmadvaceti letech — pětadvacet je vám? Vypadáte starší. Tedy naprostý klid, procházky v přírodě, ráno a večer důkladné vyšpláchní ve studené vodě a pak se mi zas jednou ukažte. Co jste mi —? Nic. Buďte zdrav. Servus.« Schvalně opakuji ti znovu všecko, co mi řekl, abys věděla, že jsi neměla tak za-

tvrzele mlčet, když jsme se rozcházeli. I ten šátek jsi mi beze slova podala a mlčky jsi odešla. Shrben u klíčové dirky slyšel jsem tvé rychlé kroky, jak se chodbou vzdalovaly. Pak zalkaly druhé dveře . . . ale tak lidsky, až mi ten vzlyk srdcem projel. Vid', že dveře to byly? Pravil jsem si to sám později a smál se svému leknutí, když jsem si připomněl, žes přece nemohla plakat do holých dlaní. — — — — —

— — — — —

* * *

Rýma je to tedy; bohudík, že nic horšího, neboť horečka v noci byla nemalá. Jsem stlučen, jakobych byl kámen lámal a v uších mi dosud šumí po hrozném šramotu stěhování. V jedné chvíli jsem zcela jasně viděl, jak mi v nebi již připravují byt; honem rozsvěcuji lampu a hledím se zachytit na něčem pevném zde na zemi; obrazy nad postelí jsou mi tou spásou. Poznávám je dosud zcela jasně a určuji je nahlas: »Nejvýš Kristus, pod ním Panna Maria, v levo arcikníže d'Este, v pravo doktor Herold.« — I svůj hlas jsem slyšel a tudíž shasínám lampu a opět ulehám, dodávaje spokojeně: »Jsem v Čechách roku 1896 ve vlastním mase Luděk Kles.«

Na stole nalézám psaní, jež v noci jsem psal Hele a čtu je. Obloho, je to šílenství volati někoho, sotva jsme se ho šťastně zbyli! Až mráz mi běží po zádech: přišla by na kývnutí, což takto by tu byla prvním vlakem! — Ne, dušinko, list založíme do zápisek, abychom jednou věděli, kdy dokonala. Byl to patrně její poslední vzdech — a nyní okna dokořán nad mrtvolou a ven, do širého vzduchu ven!

Jen ještě, abych nezapomněl: dáma z Prahy jmenuje se paní Gollová, dceruška Anninka a je jí čtyři a půl roku. Její muž tu dvakrát v neděli byl a v pondělí opět odejel; neví se, co je.

* * *

Jak se mi v první chvíli zamlouvalo, na několik měsíců opustiti Evropu a oddat se lenosti v některém českém zákoutí. Toť po čertech lahodný lék! volal jsem radostně. Lžičku po lžičce využívám jej do poslední kapky při studených koupelích a přísné diétě mé nesmrtelné

F. JENNEWWEIN.

SMRTĚ SV. ŠTĚPÁNA A ŠAVEL.

Vítr by lehl tich k jejím nohám, kdyby naň promluvila; jako listí v podzimi padají všecky mé vzdechy do spánku a já pravím nad nimi:

»Už jsem zapomněl, milostivá paní.«

Usedli jsme a tvarohový koláč dostávám za svou poslušnost. Beřu si Anničku na klín: chce-li pohádku? Chce. »Byl slabý komár, Anničko, jemuž se stalo, že skácel se do bláta. Probrodil se tam náležitě, než se mu zase podařilo se zvednout, ale jak těžký byl nyní jeho let! Třepetal se seč byl nějakou dobu, leč brzy byl tak už vysílen, že rozhodl se vyhledati nejdravější místo v řece, nad nímž chtěl sevřítí svá svá křídla, když tu dobrá víla se nad ním slitovala a nastavila mu k odpočinku — hádala co, Anničko?

Služka valí na mne své hloupé oči a paní Gollová praví s rozpačitým úsměvem:

»Bože můj, jste vy nevděčný!«

Odpovídám: »Mám radost z chvíle, přejte mi ji. Mimo to jsem vám, tuším, řekl, že nedovedu mlčet, a konečně, milostpaní, dovedla byste si klidně myslet zavěšený svůj život mezi prázdňem a hádankou, kdyby nebylo koláčů?«

»Ticho buďte«, zakřikla mne, »a jezte«. Kloním se a dokládám pokorně: »Nebesa vám odplattež vaši vlídnost!«

* * *

Liebesmüde — — liebesmüde — — — a neved' nás v pokušení, ale zbav nás všeho zlého — — —. Na hřbitov zapadám a to je místo pro člověka mých potřeb. Sta zaslzených pohledů zasypáno tu zemí a horké vzdechy kanuly zde do trávy; vítr je zvedal, roznášel na vše strany, zavěsoval na kříže, kladl do květů a každý plakal tu pro všecky a všickni mlčí mír pro každého. — Nad nekonečnou tmavou plání táhne; ohromné cypřiše strmí v ní do kalného nebe a není hvězd na něm, větru ve vzduchu a šumu ve smutné trávě. Stíny tu chodí a jeden z nich poznávám.

»Trpěla jsi mnoho pro mne, duše Hely?« ptám se.

»Milovala jsem tě,« odpovídá.

Pravím: »Odešel jsem, abych našel čistotu, duše Hely.«

»Milovala jsem tě,« opakuje.

»Jsme nyní bílí, duše Hely,« šeptám.

»Milovala jsem tě — —.«

* * *

Bylo by skutečně hloupé, abych se jí vyhýbal, když nestává nebezpečí lásky. Není bytostí jako Hela, v jejíchž citových stržích se člověk ztratí jako loď v hlubinách moře, je klidna, je vyrovnaná a styk s ní je bezpečnější než chůze po louce. Přes vši sílu své plnosti a přes veškeru lahodu zjevu, jíž rád uznávám, působí na mne více mateřsky, než žensky; vidím to vše, ale nevím o tom. Naslouchám rád jejímu hlasu, a bývá mi, jakoby mne sametem hladil, ale nic více. Přijmu vděčně její pohled, leč kdybych měl pocit vyslovit, řekl bych: cudné vlašno. A ona se dívá nelstně jako obloha a mluví bezpohlavně, a to je milé. — —

Sedí na bludném kamenu, já na drnu před ní a nyní zmlkli jsme oba. Slunce zapadlo, vzduch kalí se šerem, šum lesa za námi zvolna utichl. Celé moře klidu zaplavilo kraj, celé moře a uprostřed něho trčí malý opuštěný brak s hořícím nitrem. —

»Útěk, neví se kam,« pravím: »Ano, to je tak asi můj stav, milostpaní. Takové zmatené prchání do nevím — jasně — kam, takový šílený běh, v němž člověku jde o hlavu. A to je na věci nejhezčí, že je tu někdo, jenž může mi každou chvíli říci, že nemám práva k útěku, a jenž také mi stále hučí do uší: Zpět! Na hranici, sobče! V sebeobětí je trest! — ach, opravdu, vy nemáte ponětí, jak hnusný sobec jsem!«

»Ve vesnici se mnoho mluví o vaší dobročinnosti.«

»Mé?!« vyhrkl jsem bezděčně.

»Ano, dáváte prý neobyčejné almužny a obdarováváte prý dokonce i lidi, jež vás ani o nic nežádají. To si povídají o vás, a je to asi pravda, pane Klesí.«

»Je to možné, milostpaní, ale nic to nevyvrací. A vy chtěla jste patrně —? Promiňte mé domýšlivosti, leč porazím vás v té chvíli novým dokladem. Vím přece, kým povrhují a vím také, proč jím povrhují . . . Ne, ne, člověk by praskl

smíchy nad svým postavením! — Slyšte, neříkají o mně, že jsem hodný pán? Nazývají mne tak, není-liž pravda? Vidíte. — Dám někomu pár krejcarů, necítím při tom zhola nic, ale jsem hodný pán; spasím však zbytek touhy z plamenů cíle, srdce je při tom do puchýřů sešleháno, — a já jsem bídák před svým soudcem, bídák, k jehož utišení ani večer celé přírody nemá dosti síly!»

»Noříte se příliš do svého nitra,« pravila a vstala.

»I bída žádá svou slávu, milostpaní, a tou jest jí bolest,« odpověděl jsem.

Mičela chvíli, jdouc zvolna v před a dívajíc se kamsi do dálky.

»Chraňte se ji pokoušet,« promluvila pak náhle s klidnou vážností. »Chraňte se vůbec toho světa následků, v nějž se nyní stále a tak zatvrzele vracíte. Již minule jsem vám chtěla říci, abyste hleděl se přimknout k novému zájmu,

k nové — a proč bych se bála slova? — k nové lásce, neboť na konec něco milovat musíme, nemá-li náš život být k zoufání prázdný. A sklamal-li jste se v ženě, otevřete své srdce oblakům.« Zamlčela se na chvíli, usmála se pak na mne a dodala: »Mluvím již v obrazech skoro jako vy a kážu vám, co dávno víte a co jste sám již volil.«

»Co jsem volil,« pravím, »a čeho jsem neschopen. Ach, což vy, víte! Mé pletky s přírodou, jak jsou prázdné! Ne, jsem příliš sobec, abych se jí cele vzdal, a zase příliš slabý, aby mne tu a tam přece nezmohla její hlinná síla — a tak tropíme spolu různé žerty, leč láska —? Té jsme k sobě oba neschopni, a já také cítím dobře, jak celkem cizí jsem tomu kraji, — ach, což jen kraji, všemu kolem, co žije, ba svému vlastnímu životu již cizí! A není návratu, milostivá paní, není návratu . . . falešný, bolestný tón, vymklý z harmonie žití, dotluku své dny v pištění stranou božího koncertu —.

(Příště dále.)

BALLADA TRAGICKÁ S ROMANTICKOU DEKORACÍ.

Můj rytíři, proč zradil jste mne dnes?!
Já jel jsem sám, a noci tmám už dávno podleh' les . . .

Můj rytíři, můj rytíři kam poděl se Váš štít?
Hle, zbujný dav! Co drzých hlav, proč oř můj zvolna lít'?!

Proč raněn kles'?! Ten smutný les! Oh, boje vír a jek!
U konce seč mně vypad' meč, dav v zajetí mne vlek'!

Můj rytíři, můj rytíři, kdo v pomoc přichvátá?!
Jsem spoután již, oh, jaká tíž, — a vržen do bláta!

A chechtot zněl mi do duše — a nepřítel mých ples!
Můj rytíři, můj rytíři, proč zradil jste mne dnes?!

Teď chvějete se rytíři, teď klopíte svůj zrak!
A já jsem tolik miloval — a já jsem věřil tak!

Mně odpovězte, rytíři, zda klam to byl a lež:
Já v zakuklení viděl Vás v jich radě státi též!

Nuž odpovězte, rytíři! Či do dálky jste prch'?!
Oh, a já neměl tolik sil, bych masku Vaši strh'!

VIKTOR DYK.

E. HOLÁREK.

POKŮŘENÍ SLOVANŮ POLABSKÝCH.

NA LIANU DE POUGY.

Evoe, kurtisáno umdlené Paříže!

Svého nadšení věnec bohatý
hle, z hnízda filistrů házím
před vašich nožek drobnou růžovost,
malá umělkyně vaudevillu,
ale veliká
písně života interpretko!

Evoe, poslední bacchantko!
Příliš krvavé jsou červánky
a noci jsou příliš černé
a poslední století doznívá
v rýmech závěrečných.

Já, vyzábělé dítě úpadku,
zrozený pro vaši Paříž
a pyšný na záští lůzy,
v daleké zemičce barbarů toužím
po císařství vašem a po vás.

Ale ještě neodbila hodina moje!
A já přijdu ještě
bych z kouta nejmenší lože
vás obejmul pohledy svými
a vaši Paříž.

Pak zašeptám ženě své malé
v koutě té nejmenší lože:
Hle, Phryna!

STANISLAV K. NEUMANN.

OSAMOCENÍ.

V pozdním již srpnu já našel jsem dědinu romantickou.
Prapor vál se střechy krčmy tam vysoko nad horským potokem,
zátoky vod a černavé tůně břízami stíněné blýskaly.
Zůstal jsem. Nevím již proč, jak začarovaný. Já zůstal.

V roklině hluboko ve skalách, sosny kde po stranách čněly,
byla má samota; skaliska vápenná kolem,
přes husté habřiny havrani šíří jen poklidně táhli,
stromy tam nahoře skřípaly, vedro se výškami neslo.

Předčasné večery byly, a rokle, kde dědina spala,
počala temnem se plnit a v sevřených dokola skalách
plných tak nahého lesku, vod černého prosakování
jakoby zlateho vína kdos nalil, žluť hasnoucích granátů stíkal . .

Léto je dlouhé a klidné a dny jako křišťál jsou čisté
a ten dech lesů nad hlubokým údolím bolívá sladce.
V zahradě krčmy jsem sedával zamyšlen po dlouhých toulkách,
chladná noc na rudých ubrusech kreslila husté své větve.

Jediné cizince večer jsem vidával, šedého starce
a dívku zamklou, vysokou, v chrpově modravém šatě
vzdušně tak vzdouvaném vážnými pohyby, krouživé vlasy
ztmavělé večerem rozváty padaly v čelo.

Pak byly noci, kdy sedal jsem na loži, do kořán okna,
bez hnutí vody a trávy že nevzdychly, netopýr do okna vrážel,
houpal se stín jeho po stěně, kol oken lyšaji táhli,
chlupatá tilka můr šedých mi vrážela ve tvář.

Jediné cizince vídal jsem z jitra zas, před chrámem v skalách
před mší když utichly zvony. Za ranní a plouživé mlhy
srážel jsem bodláky před pustým průčelím kaple a pozdní
vídal jsem východy slunce při zdlouhavém hučení varhan.

S nikým já nemluvil, abych si nezkazil illuse sladké,
nechal tak přejít léto a o nic se nestaral, tulák,
tělo své zmořené na slunci zhříval a díval se k nebi
na slavné západy, na stáda zvlněná v stráních.

Všecky dny pod vodopády mi šuměly ukolébavku
v horečku žhavého snění, jež tušilo nové zrození.
Mohu tak vyležet na znaku, nechat měnit se oblaky,
naprosto nechtít znát Evropu, její piráty, její otroky.

A. SOVA.

DVA SONETY.

O NEJVĚTŠÍM ZRÁDCI.

Byl Jidáš prvním trpitem,
jenž pro Kristovu víru pad —
a přec je stihán v světě celém
jen děsnou kletbou odevšad.

To on zmoh', že byl s jasným čelem
v čas pravý Kristus na kříž spjat,
sic byl by v nudě, s trpkým želem
večeřel ještě tisíckrát!

A za to? Třicet stříbrných . . .
Pak provaz — osyka — — a ztich' . . .
Však za ten konec slzavý
snad v nebi žije vesele,
snad nejjemnější andělé
vous hladí jemu ryšavý.

AŤ SÍLÍ NERVY . . .

Jdou světem učitelé, pečující,
by z knížek příslušníci škol
v svou duši vssáli sladký jakýs bol
a soucit, soucit, soucit bez hranice!

Jdou kati, bičem raby mrskající —
mláď v soucitu svém pravém běží kol
a jinde krví potřísněný stvoř
smrtnou bledost žene v její líce!

Ne, mučírny sem, skřipce, guillotiny
a katy, pak pár katů hodných lidí,
sem mládež ze škol, ať krev téci vidí!

Ať sílí nervy, ať má názor jiný —
neb co si počnem, co si počnem v žití
s tou chabou lůzou, jež se krve štítí? . . .

VLADIMÍR HOUDEK.

Ve zkvětí, jako sněhem osypaném trnkovém keři zazpíval ptáček. Nasadil tón, slabounce a tiše v chvění, ale pak rozezvučelo se maloučné jeho hrdélko mocným, vášnivým trilkem, který stoupal z půltónu na půltón. Kdesi dál na modravém skalisku, porostlém bílými břízami, nyní mladince a svěže zelenými, odpovídal mu druhý, altovým, hlubším, zamlženým hláskem. Byl to tentýž zpěv, zpěv jednoho a téhož druhu, ale první v jakémsi jásavém, bujném a sebevědomém opojení ulevoval své síle, druhý toužně, rozechvěn a s bázlivou nějakou bolestí.

Stanula a naslouchala dlouho.

»Tak všude stejně!« řekla si. »Je bolesti i radosti, naděje i nadšení, trpkosti sklamání všude stejně rozseto.«

Bůh sám ví, co to ptáče cítí, a jak asi cítí!

Na mladém doubí, cele se lesknoucím mladým, mastným, červenavě zeleným listím, zahýbala se větévka pod tíhou malinké pěnkavy, nesoucí v zobáčku dlouhé stéblo do nového hnízda. Odpočinula a za chvilinku vzlétla prudce a radostně do koruny blízkého javoru.

Teploučký větrík ohýbal fialové i modré květy jarní lechy a pohladil soucitně setlé loňské dubové listí na zemi. Sasanek žlutých i bílých bylo všude na tisíce. V olšovém podrostu tlačily se fialky na světlo a hleděly nějak udiveně na hrstku vedle kvetoucích petrklíčů.

Všechno bylo radostné a čisté jako první mládí. Samé zvědavé očekávání, plné touhy a naděje. Všeude pohyb a všudy mírné, jako vzdálené, sladce zladěné zvuky.

Silná, sluncem probuzená vůně šířila se z lesa, zahřívala i konejšila.

Anna kráčela v klidném zamyšlení po vlhké lesní stezce. Měla docela pokojnou duši, nějakou přemýšlivou mírnost, beze všeho chtění a tužeb.

Vzpomínala, jak kdysi před léty všechny ty dojmy, které dnes dovedla pojmenovat, rozlišovat a moudře analyzovat, — jak kdysi všechny ty dojmy žila, nevědomě žila, jak horoucně dovedla cítit, těšit se s každým ptákem, s každým broučkem i květem. Nikdy jí nenapadlo »proč a kterak«. Neptala se, proč musí zpívat, když svítí slunce, proč utíkat, rvát se a honit se s větrem, až udychaná, o strom někde opřená musívала odpočívat, proč jí bývalo smutno na večer nebo když přšelo.

Anebo ty divné, zmatené pocity na podzim, kterým tehdy naprosto nerozumívала! Jak jí bývalo úzko, když vracela se domů prostydlá a dívala se na dlouhá, prázdná pole a strniště, po kterých poletovalo babí léto, na šedo zelená, sestárlá luka s křehkým, bleděfialovým květem ocúnu a páchnoucími mlhami, když brouzdávала se spadalým žlutým listím v bažantnici, jež haršilo a chytalo se jejích šatů. Jak plakávала a stírala v studu tajně slzy, aby nikdo jich neviděl, jak se zlobívала na sebe, že neví, co jí vlastně je. Vzpomněla si na to, že vracela se tehdy vždy zdlouhavě, celá zkřehlá, dívajíc se smutně na kotouče prachu a listí, jímž vítr kroužil, jež vyzdvíhoval a v zlobě honil, jak vstupovala pak na práh domu, odkud vycházela teplá vůně vařených bramborů a chleba. Divně sevřelo se jí srdce, když vejdouc do stemnělého pokojíka, uviděla opocená zimou okna.

Tenkrát usedávала do koutka v nějaké neuvědomělé předtuše rychle mizícího štěstí a proměnlivého života...

Co tak vybavovaly se v duši její vzpomínka za vzpomínkou, došla až na konec cesty, k restauraci. Chvíli se rozmýšlela, má-li volit kratší cestu a projít. Vešla. Bylo tam prázdné. Zkvetlé třešně a hrušky bělaly se mezi holými a šedivými dosud akáty.

Kráčela zvolna a vdychovala silnou vůni zastřiženého bezu.

Nebyla už tak nepohnuta, jako prve. Obrazy zašlých dob zanechaly v ní něco tklivě neurčitého.

V tom jí s křikem proběhlo cestou několik dětí. Větší děvčátko drželo vysoko nad hlavou přehoušlí květin, po níž menší děti dosahovaly, věsíce se na ubíhající holčičku. Ten obrázek byl tak milý a hezký, že maně se na ně zahleděla.

Teprve teď zpozorovala, že u stolu sedí starší pán, patrně otec dětí. Dívka, oděná ve světlé, krátké ještě šatičky, s vlasy hladce na zad do dlouhého copu sčesanými, byla celá spěchem a rozčilením růžová. Mávala nad hlavou kyticí a smála se radostně, ukazujíc otci květiny. Celá její bytost zářila překvapením a téměř střestěným blahem, když okřikujíc menší děti, které už už sahaly po květech, zastrčila každému z nich po kyticce za klobouk. Hladila, líbala a mazlila se

s květy, celá popletená a rozčilená. V té chvíli bylo to dozrávající dítě ztělesněnou radostí ze života.

»Šťastné dítě!« pomyslila Anna — ale v tom už ji něco dvakrát bodlo krátce a silně u srdce

Viděla jasně sebe.

Právě tak vypadala, divoká, smělá, věřící v štěstí a radost, tenkrát, kdy žila život, na který před chvílí vzpomínala. Tenkrát byla takhle mladinká v jaře svého života, které uprchlo tak rychle, jak opadává květ jabloně.

Lítost, velká lítost a soucit pro sebe samu sevřely Anně srdce a hrdlo i zaplakala bez slz pro to odlétlé, uprchlé své jaro. Teprve v té chvíli, kdy vidění bývalého sevřelo jí srdce a šířilo se v něm, poprvé po letech si uvědomila, čeho pozbyla, uviděla svoje tehdejší já, zcela cizí a jiné, ve všem nepříbuzné a nepodobné tomu nynějšímu. Tu lepší a krásnější část své bytosti, která zanikla, zmizela úplně, nikomu neprospěvši.

Vlnění a vření života v ní, v té nynější Anně, zkamenělo, odliv a příliv citu byl už mírný, nebouřil, netrhal už hráze rozumu. Její duše byla jako skalnatá krajina se sporou zelení a klečí. Ani horko ani zima už neškodily.

MÁJA Z.

MODLITBA ŽENY.

Madonno moje světlá!
 Obraze zděděný po Bůh ví kterém předku,
 jak růže kdyby zkvetla
 ty v soumraku se třpytíš, snů mých čistých svědku!
 V soumraku stíny kol tvé hlavy rostou,
 tvůj pohled věčně upjatý tam, k nebi tam
 modlitbu vyzařuje vonnou, prostou.
 Tvé Jezulátko nermoutí, snad zdřímne, usíná. —

A já? Ó Madonno, kdy, kdy tě uvítám
 na prahu svém, když soumrak házet začíná
 své růže nejtmaší? Kdy ke mně sestoupíš,
 Madonno s poupátkem, má světlá,
 nebesa o jeden květ růže oloupíš
 a mně ho vložíš do náručí?
 Madonno, zvony lásky slavné »ave« zvučí,
 Madonno světlá!

RŮŽENA JESENSKÁ.

**O TROCI. — STUDIE K ROMÁNU.
NAPSAL KAREL MAŠEK. —**

Viděl Božku poprvé když šel navštívit svého strýce, starého mládence a cestujícího agenta, který na čas přistěhoval se k jejím rodičům.

»Přiď, přiď jistě,« řekl mu strýc, mžouraje očima — nic víc. Ale Karel znal jej dobře a vycítil, že jej strýc zve k něčemu, co se dalo lehce uhádnout — znal dobře přízvuk strýcových slov; z povzdechu i zamžourání očí to znělo: »Ach, ach, jsem již příliš starý k milostným pletkám — nemám už štěstí.«

Starý hříšník byl by často ten svůj osud oplakal.

Karla znaly všechny ženské venkovského města, kde jej osud připoutal k úřadu, věděla o něm mnoho i Božka a nedivil se tedy nic, když po otevření oslovila jej jmenem.

Ona jej vlastně očekávala. Dozvěděla se ihned, že jejich podnájemník je strýcem toho bývalého námořníka, nynějšího manipulačního úředníka ve státní službě, o kterém se tolik mluvilo, těšila se, že se s ním seznámí a trochu se toho bála.

On jistě přijde — on, který v malých poměrech města a ve stísněné službě státní samo-

tářsky pil a miloval dosud jako námořník — on, jehož domácnost vedla »sestra«, které mimo obyvatele domu, mluvící o ní s pohrdavým smíchem, nikdo v městě neviděl.

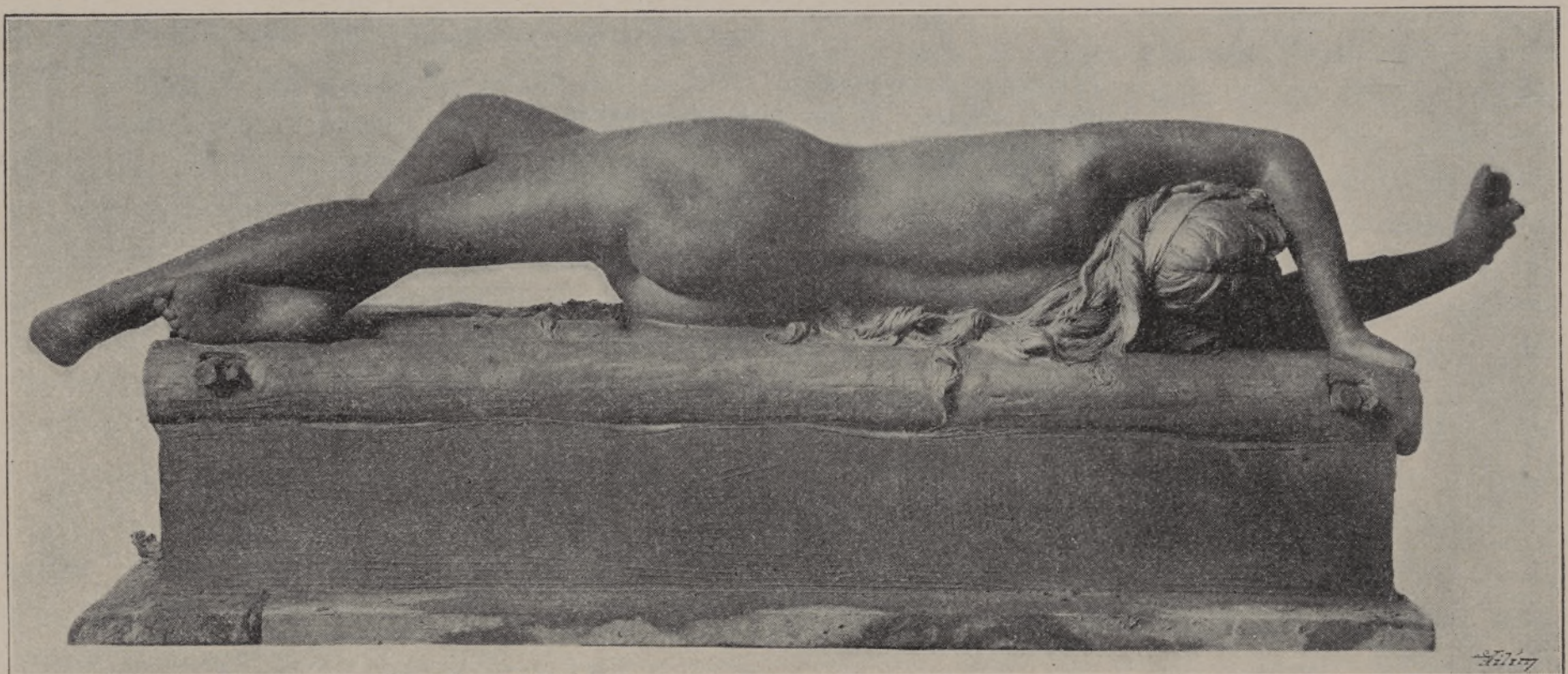
Ten zajímavý člověk tedy přišel a nenašed strýce doma promluvil s ní několik slov, dosti zdvořilých a opět odešel. Nestalo se nic zvláštního a Božka byla sklamána. Myslíla přec, že ten rek — v jejím životě byl přec romantickým rekem — ji dojme a že jej bude mít ráda.

Ale přece naň nezapomněla.

* * *

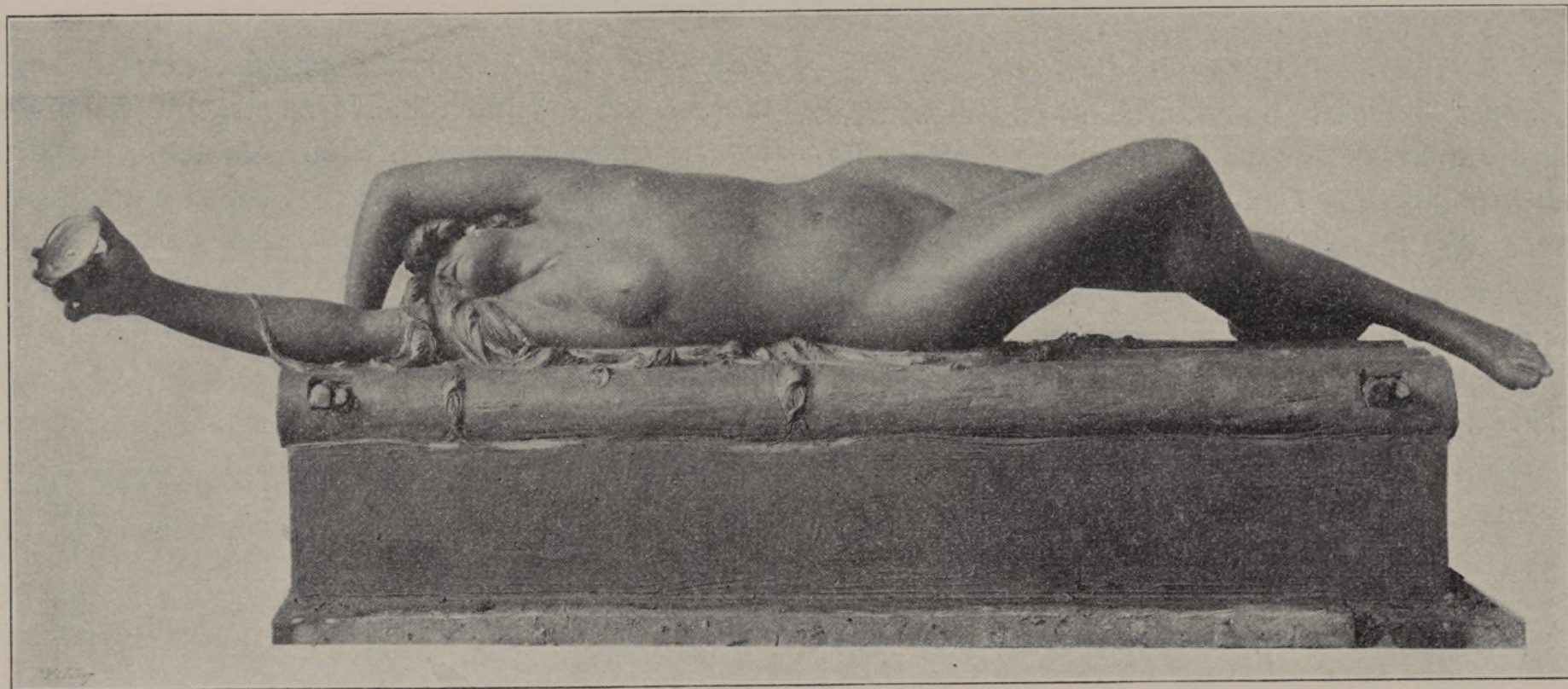
Jemu se Božka valně nelíbila. V domácím šatě, s neupravenými vlasy, přímo z kuchyně přišla mu otevřít — malá, snědá, v šeru před-síně jako sestárlá. Ale vrátil se přec a počalo to jako se všemi ženami, které přešly jeho cestu. Město, kde žil, bylo tak prázdné, tak klidné; trochu změny, trochu života bylo třeba, třeba vzít za vděk vším, co chvíle přinese a maloměstská pomluva mu vždy jen lichotila a příjemně jej dráždila.

A Božka věřila tolik, že on je člověkem zvláštním, trochu dobrodruhem námořním, trochu zkušeným světákem, jehož pozornost lichotí, že by se byla ráda stala jeho obětí a učila se vzdorovat svému okolí.

EMIL HALLMANN.

VLTAVA.

EMIL HALLMANN.

VLTAVA.

Doma jí nehlídali, neboť věděli, že jeho postavení by mu dovolilo se oženit.

Ale na jejich procházkách za městem, kde se s ní scházival když jeho strýc odjel, zůstával on vždy klidným, věčně netečným a jeho dvornosti byly tak frásovité, že při nejlepší vůli ne mohla v nich poznávat trochu přízně. A hněvalo ji to tak, že se mu až zoufale nabízela — bůh ví proč toho nechápal.

Neměl zapotřebí ženiny oddanosti.

Počala nenávidět »tu druhou«, »sestru«, o které spolu nepromluvili nikdy ani slova, o kterou nezavadili ani souhlasným pohledem — a Božka by se byla velice ráda rozkřikla po jediné zmínce o ní, že »ta druhá« by nikdy nedovedla obětovat se pro něho tak, jako ona.

Božka ve snaze zvítězit, poddávala se příliš.

* * *

Jednou, asi v červenci to bylo, odjela Božka. Poslali ji někam, snad aby ho dráždili její nepřítomností, či odjela se vzdorem — ale rozloučil se s ní snadno, se svým velkolepým klidem ji doprovodil na nádraží a ani dopisu jí neslíbil, ani se nezeptal, kdy se vrátí.

Zanechala ho tedy »té druhé.«

Asi dva dny po té našel ji — tu druhou, Kristinu, když se v noci vrátil z hostince, schoulenou v koutě u okna, na zemi, spící.

Chtěli prý ji vidět — poznal hned, že to byli jeho kollegové z úřadu; šli napilí z hostince, ztropili hluk pod okny jejich přízemního bytu tloukli na okna a křičeli po jeho otrokyni. Zůstala po tmě, schovala se pod stůl, pak do kouta k oknu, ale křičeli dlouho a trvalo to věčnost, než odešli.

Zvykla už mnoho, zvykla všemu a utišila se i po tom brzo. Byla oddána jak zvíře, jak pes; utekla za ním sem, sama, k vůli němu opustila Prahu, rodinu a život; žila v jeho mládeneckém pokoji jako v brlohu, nevycházejíc odtud, déle než rok, snášela drzé pohledy cizích lidí, zřejmě jejich pohrdání; svou strašlivou trpělivostí si i naklonila lidi, u kterých byli v podnájmu, mluvívala takořka jen se ženou, která přinášela jim čeho bylo třeba nakoupit; po celý ten čas šatila se jen tím, co právě na rychlo vzala s sebou, když k němu utekla z domova — on žil tak a byl tak nevšímavý, že nekoupil pro ni ničeho — ba, ona mlčky a bez pobídky odešla na chodbu, když někdy přicházely k němu jiné — a při všem tom byla vděčna za to, že přijímal její oddanost a že směla jeho otrokyní zůstat.

Což bylo o trochu posměchu!

Ale druhý den bylo hůře.

Hněv kolegů nevykouřil se s lihovinami. Karel Janda příliš od nich se lišil, v ničem jim neustupoval a nesmělo se mu nic odpouštět, ani to, že neviděli jeho otrokyně.

A v jejich službě byla pomoc na snadě; všemohoucí chef se sluchem dobrým přátelům otevřeným nebyl daleko a to, co obsahovalo jejich udání, bylo vskutku nemravné a nedalo se déle trpěti.

Buď půjde ona — nebo půjde on.

Vyřídil jí to, ale nepřemýšlel. Věděl, že za něj rozhodne ona.

A otrokyně v tupé oddanosti řekla: »Tak tedy půjdu.«

Kam — nevěděla. Ale tu přece se to v něm hnulo, že řekl: »Půjdeš jen na čas — vrátíš se zas.«

Pochopila, že tím řekl mnoho, že jí dal tím velkou přízeň na jevo — až i trochu štěstí bylo v tom loučení.

Potom vrátila se do Prahy, aby doma se dala trýznit výčitkami pro svůj život tak dlouho, dokud nenajde si služby nebo dokud její velitel nedá pokynu . . .

Byla úplně otupělá, žila jako loutka, jejíž mechanism řídil on. Bývaly okamžiky, kdy velkým svým otroctvím mu imponovala, byly chvíle, kdy žila a myslila za něj a byly zase chvíle, kdy měnila se v stroj.

Na dně duše její chvělo se cosi nevýslovného, co vlastně řídilo všechno její konání — byla to snad ta nesmírná láska, oddanost, zbožňování, hrůza.

* * *

A scházela mu, když odešla.

Zmizela jako beze stopy. Tušil, že o něm ví, že jej stopuje, jako by byla na blízku, a že

třeba jen jediného hnutí prstem, aby se vrátila — ale neučinil tak. Ne ze strachu, že přišel by o službu, jak mu hrozili. Ale tak. Bylo to docela hezké tušiti duši tak oddanou v neznámu, ztracenou. Snad vzbudí se v něm starost, lítost, stesk — rád byl by v sobě probudil ty pocity, vyčítal svému životu, že je příliš klidný, lhostejný — ale dojmy ty nedostačily.

Přišly v jiné formě.

Přišly ve formě všední, jako potřeba ženy, ženy jiné, než byly ty, které nabízely se mu denně a které nabízely se každému.

Měl skoro radost, když vrátila se Božka.

»Skoro« radost — byl tak klidný, přesycený dřívějším životem námořníka a přemožený osudem života nynějšího, že žádný jeho cit, či aspoň projev jeho, nebyl úplný. —

Chodili tedy opět spolu. »Mluvili spolu« jak říkají lidé. —

Pozoroval brzy, že se Božka za tu dobu, co se neviděli, naučila něčemu novému. Nebyla už tak tichá, poddajná, nabízející se. Trochu více vzdoru a méně touhy bylo v jejím celém chování a slušelo jí to lépe. Byla více výbojná než trpící.

Konečně se stalo, co čekala dávno, co na sebe přivolala: chopil ji kolem pasu, přivinul ji k sobě a zeptal se, chce-li jej mít ráda.

Neodpověděla a jen v očích jí zablýskalo.

Šli dále hlubokým úvozem; nad levou strání mezi několika kaštany stál kříž. Tráva na březích byla uschlá a zvalená, cesta těžkými koly vozů rozbrázděná a stvrdlá. Bylo as sedm hodin a dělníci šli z cihelen k městu; potkávali jich houfy.

Náhle políbil ji v týl.

Ona skoro se shroutila v objetí jeho pravice a vykřikla: »Ne — dnes ne . . .«

A pak šli dále úvozem.

(Příště dále.)

V RCHLICKÝ - FOOT-BALL. — FEUILLETON.

Stalo se dnes nejmilejší zábavou našich estetických metařů kopnout si časem po Vrchlickém. Vrchlický-foot-ball nazval bych tento nový sport, jenž rázem uchvátil kde koho svou ušlechtilostí: učení pánové s desetiletou českobratrskou praxí a nejmladší synkové, jež dobrá máti opatřila rádnými botami na pouť, provozují jej vesele na úpatí českého Parnassu. Tu máš! — a mistr se třepetá vysoko ve vzduchu; padá . . . snad do trávy . . . ach ne, nová kritická holeň čeká, aby jej odkopla dále.

Nenesu balzám na rány; což všečen můj vroucí cit zhojí k smrti vysílené srdce! Nepřicházím hlásat lásku pamfletářům, z jejichž horkých zraků vyžehuje nenávisť, aniž domýšlím se, že zakřiknu lůzu v jejich násilnických rejích — ale, básník, stavím tu krok a smutku ulevuji opovržením: »Sprostý lid, jak jej nenávidím!«

Ano, je to ta pravá česká sprostota, jež mluví dnes v útocích na Vrchlického, tak něco specificky našeho, s čím člověk potká se ve všem veřejném životě, náš národní znak, řekl bych skoro, dědictví věků, v nichž byli jsme podruhy, nenoblessa myšlení, neprojemnění citu, nevychování přese vši vzdělanost, zkrátka: sprostota.

Vrchlickému věnovala po celé jeho umělecké dráze horlivou pozornost. Vzburcována jeho mohutným vzletem, rozehnala se hned svým blátem po něm, — ale co, tehda tu bylo mládí, cíl daleký, let vysoký . . . kal ho nezasáhl a spílání zachytily mraky. Neúnavně lovil ve věčnosti a snášel její poklady smrtelným; platili je šestáky, ztrávil je a žádali nových. Znovu dával se v let a po padesáté a po sté již, když tu zvolna jeho perutě oslábly, dech se zastavoval a srdce umdlelo. Podzim zavál životem básníka, mlhy dolehají, šerí se a chladne . . . kde jsou ti, jež kdysi hrál, aby lásku dýchali na jeho vysílené skráně?

»A dnes ve čtyřicítce panáčkování v Akademii a farizejství a veřejné baletní produkce a v profesionálním spílání mladým — — bolest přišla a našla básníka malého. Byl malý . . .« a tak dále.

Nebo jinde: »Když vyšla poslední sbírka básní pana Vrchlického: „Než zmlknu docela . . .“

doplnil kdosi, jenž v sentimentálních titulech p. Vrchlického se už vyzná, název této knihy: „ . . . vydám ještě aspoň padesát knih.“ Skutečnost dává tomuto znalci za pravdu. Pan Vrchlický právě vydal novou knihu „Napadlo rosy . . .“ Patrně bude pan Vrchlický umlkat — pomalu.«

To jest celý a doslovný posudek básnického díla, jež napsal list, který zajisté se pokládá a je pokládán od mnohých za seriosní hlas v našem duševním koncertu. Hospodským vtipem odbude uměleckou práci, pošklebkem vrhne po kytici listů jeseň skrvavělých — ne, tu v člověku se již vzbouří všecka krev! Lůzo, když nemáš úcty pro práci básníka, pak aspoň mlč a táhni z našeho luhu! Rvi se v politické aréně, vraždi se se svými žurnalistickými konkurenty a králuj si na smetišti veřejného života — ale z našich niv pryč a nešlap po našich záhonech!

»Bojujeme za nové umění«, slyším uliční křik. — Drzost! Každý zákeřník osvojuje si dnes čisté jméno bojovníka Kde kdo má závist v žilách, silnou hůl a chuť mlátiti s ní kolem, naparuje se, že bojuje za nové umění. Ne, to je prosté rabiátství, milý druhu! Zde se nestlouká stávající, zde se tvoří nové v zápasu s hmotou, zde se nespílá, ale zde se zpívá a je-li starý chrám cizí mému zpěvu, pokloním se hluboce před ním — neboť je to chrám! — jdu na novou půdu a stavím nový.

A to je drzé k zlosti, že všickni ti útočníci se odvažují zvat se hlasateli citů mladých, tak všeobecně, jakoby skutečně od nás všech měli plnou moc v rukou. Ne, děkujeme vám vřele za vaše zastupování, pánové! Mluvte za svou úzkou stranu, chcete-li, ale nelžete veřejnosti, že mluvíte za všecko mládí, když je tu ještě mnohé, jež láskou lne k svému velkému předchůdci, hluboce se kloní jeho zásluze a s podivem zírá k němu, neboť ví, že — ač z jiné půdy vyrostlé — pne se přece jen k témuž slunci, jehož on se dotýká.

A nyní, sportsmani, jen s chutí do reje a nešetřte mistra! Snese prý básník hodně bolesti a i kdyby se snad mělo stát, že by zmlknul docela pod vašimi ranami — jaký strach před svědomím: vždyť vy bojujete za nové umění a v boji vrah je přece vítězem! JARO HILBERT.

KRONIKA. — MALBY V NAŠICH CHRÁMECH. — ZACHOVÁNÍ STAROBYLÉHO RÁZU PRAHY. JEJÍ ÚPRAVA A CO S NÍ SOUVISÍ. — NAKLADATELÉ UMĚLCI, UMĚLCI NAKLADATELÉ. —

Rád prozradil bych malířům našim co jest jim činiti, aby se hodnými stali důvěry objednavatelů malířské výzdoby monumentálních budov zejména však kostelů našich. Trápí mne v tom drahém nám království Českém, že i v těch málo případech, kde jde o vymalování starých i nových chrámů obracíme se pravidelně do Vídně. Jisto jest, že se tak děje ze závažných důvodů, vždyť zadávání prací objemných a nákladných neděje se přece bez náležitých úvah, rozhodují o něm naši lidé, ba často vlastenecké obětavé korporace, za spolupůsobení vzdělaných duchovních.

Prošel jsem kostely poslední dobou vymalované, viděl jsem děkanský chrám v Plzni, prohlédl jsem malbu chrámu Vinohradského, Karlínského a kostela na posvátném Vyšehradě, a poněvadž přes to zůstaly očím mým ztajeny umělecké přednosti prací těch, přednosti, kterých by nebylo možno silami domácimi docílit, hledal jsem jinak poučení o tom, proč nebylo doma objednáno, co právem doma objednáno býti mělo. Četl jsem pilně veškeré zprávy a kritiky umělecké a posléze jsem se přímo po důvodech mi záhadných vyptával.

Čtení zpráv a kritik uměleckých bylo mi zvláštním požitkem a nemalým i všestranným poučením. S potěšením jsem poznal, jak stále více a více vzrůstá záliba ve světě a ovzduší umělců výtvarných, a obdiv můj opravdový vzbudila soudnost spisovatelů, kteráž [proniká vzdálené zjevy umělecké, a kteráž sleduje bedlivě i ty denní zjevy, jež vznikly jen proto, že, bohužel i malířům k žití nestačí pouze vzduch, vůně a voda. Však co jsem hledal, toho jsem nenašel. Nikde nebylo ani slůvka, ani zprávičky o tom, že na posvátných místech za naše peníze po-

vstávají díla cizou prací. Tím méně ovšem našel jsem poučení proč se tak děje. Není asi ani listům denním příjemno, psáti o tom, co by vyhlíželo jako přiznání ke slabostem. A jelikož bojovati proti takovým slabostem znamenalo by míchat se do věcí, o něž postaráno jest povolanými vlasteneckými korporacemi, odborníky a znalci, a poněvadž nad to záležitosti podobné vymykají se z politického rámce denníků našich, nenašel jsem o nich ani zmínky.

Nezbylo, než abych se vyptával po záhadných mi důvodech na místech rozhodujících. Tázal jsem se tu i onde, a slyšel jsem: »Není povolnějšího mistra nad vídeňského pana J., on jediný dovede malovati slohově, on jediný v Rakousku umí namíchat barvy trvalé, nevyrovnatelné je jeho »al secco.« Dále: »Ač bychom rádi zadali malbu domácím lidem, nenašli jsme nikoho, kdož by nám byl zárukou zdaru; vždyť se nemůže nikdo u nás vykázat, že by byl tolik kostelů vymaloval jako mistr vídeňský.« A konečně: »Kde jde o křesťanské umění, kde jde o malbu posvátných stěn chrámových tam nezbyvá než obrátiti se na mistra J. do Vídně.«

Prozrazuji jen nejdůležitější část toho co jsem slyšel, nemohu přece říci Vám, malíři čeští, že jsem o Vás zvěděl, že s Vámi nic není, že jste cháska, již svěřiti se může sice vymalování hospod, ne však chrámů. Kdybych pověděl věci podobné, měl bych za to s vámi a jistě i jinde nepříjemnosti.

Však i z toho co jsem pověděl můžete poznat, co Vám schází, abyste se hodni stali toho, aby štětce Vaše směly se v Čechách dotknouti posvátných stěn chrámových. A poněvadž jsem přesvědčen, že od nynějška v míchání »trvalých barev« a v malbě al secco pilně se pokoušeti budete, zbývá hlavně, abyste se vychovati dali ke křesťanskému pojímání uměleckému. A v tomto směru mám opravdové obavy, zda podaří se

Vám brzo povznéstí se tak, abyste se stali hodnými rozbítí stánky své v posvěcených stěnách chrámových.

Nedospěli jsme ještě tam, aby celá výzdoba větších svatyní svěřovala se českému člověku malíři, sochaři neb architektu dekorátéru. Vzácné jsou případy, kde pořízeny bývají předem návrhy na dekoraci celého kostela. Dopusud zřídka kdy napadne objednatelům, že by mimo malíře pokojů neb pozlačovače někdo ujmouti se mohl úpravy kostela. A kdyby i vědělo se, že by slušelo návrh celkový objednat, tu závadou jest důvod, proč vydávati peněz na návrhy, a konečně jest vždy snadnějším a zdánlivě levnějším s plnou důvěrou objednatí vymalování ve Vídni. V Čechách zadá se chrámová malba buď jako malba pokoje pro patrony, aneb mistru do Vídne. Výjimky jsou vzácnější než květ v lednu.

Hlasy fanatiků pro domácí práci však způsobily, že povolání kruhové vícekrátě již tam kde šlo o vymalování některých stěn chrámových, o pořízení jednotlivých aneb cyklických obrazů v kostelích, rozhodli se jednati s umělci domácími. Však nejčastěji končilo vyjednávání takové pro umělce naše smutně, zvláště tam kde vyhotovili před smlouvením návrhy. A jaká tu byla nejčastější závada? To zvíte na místech rozhodujících. Byl to prý nedostatek »křesťanského uměleckého pojmání.« Obstojí pravidlem jen ti, kteří se povoláními k tomu objednateli dají poučiti, kteří tvrdošijně nestojí na svém, kteří připustí, aby duchovní rádcové byli jim při práci umělecké vůdci a ukazovateli, kteří s náležitou zbožností a ponižeností provádí »myšlénky« ba často i »komposice« těchto. Tvrdé palice, které o křesťanském umění a slohovosti dovolili si míti vlastní odchylné náhledy, které chtěly po svém tvořiti a malovati, ty nechť se nediví, když všude předem vyloučeny bývají íam, hde jedná se o umění křesťanské. Jinak jest ovšem když cizí osvědčený mistr kostel maluje, tu není třeba strachovati se o křesťanské umělecké pojmání, tu nezbyvá objednatelům než s obdivem patřiti na povstávající výtvořiny posvátné. A věru že čeští umělci chybují, když neučí se z děl povstalých, když nestudují ku př. malby světic a světců českých na stěnách pod stropem basiliky Karlínské, když nestudují v chrámu Vyše-

hradském scény ze života svatých, krátce když nehledí vystihnouti všechny ty umělecké záhady, které jim otevřítí mohou chrámy naše, které i jim umožní v příští době, aby vlastní uměleckou mluvou zahlaholiti směli pod posvátnými klenbami. Vždyť jen jim k vůli odhodlali se povolání kruhové s dojemným sebezapřením za domácí těžce shromážděné a nastrádané peníze pořídití práci cizí i ve svatyních na místech zvláště nám posvátných jako ku př. na Vyšehradě. Rozhodující kruhové odhodlali se k tomu s bolestí, neb i jich dotýká se v historii kostelů a klášterů vždy to, když v nich národ k Bohu mluvití měl mluvou cizí, když k výzdobě jich používáno bylo práce cizí na svědectví, že k tomu práci a schopností svou a svým způsobem nestačil. Rozhodující kruhy při konání jejich vede pevná důvěra, že takto zajistují zdar a rozvoj domácího umění, a pevnými je činí proti fanaticům, kteří z pouhé závisti a hamižnosti volají, že jest naprostou povinností pořizovati doma vše vlastními silami, a že je hříchem každý do ciziny zanešený groš. —

Nu, milí malíři čeští, obávám se, že dlouho ještě potrvá Váš výhost z posvátných míst. Mnozí z Vás již zešedivěli v marné touze po stěnách chrámových. Věřím, že přes vše dojdete splnění touhy té, která je i mou vroucí žádostí. Popřej Vám k tomu Bůh dlouhého — dlouhého žití.

(Příště dále).

VÁNEK A VÍTR, trojdílná uhlokresba J. Preislera jest součástí většího cyklu, na kterém autor před dvěma roky pracovati započal. Original vystaven na výroční výstavě Krasoumné jednoty v Rudolfině roku loňského. Ku seznání techniky, jakou kresba provedena, uveřejněn bude v čísle příštím prvý ze tří dílů v měřítku celostránkovém.

PŘI KAHANCI perokreseba M. Švabinského patří do řady četných jeho prací jimiž v minulých létech (školská výstava malířské akademie r. 1895 a výstava rudolfinská 1896) upoutal pozornost i širších vrstev lehkostí, jakou obtížný způsob provádění perem ovládá.

SMRT SV. ŠTĚPÁNA A ŠAVEL, skizza k nástěnnému obrazu Fel. Jenneweina. — Provedení její sotva kdy se dočkáme, neboť vnašich chrámech Jenneweinu příliš místa nepopřáváno.

POKOŘENÍ SLOVANŮ POLABSKÝCH. Předpokládáme, že skizza k tomuto obrazu není docela neznáma: před časem (na podzim 1890) zmínila se o ní nechvalně kritika. Přes to přece neváháme právě tímto listem upozorniti na vážnou a houževnatou činnost E. Holárka, jemuž při této komposici netane na mysli tak historický onen fakt »pokoření Slovanů«, jako potření »silného, surového pohanství« »slabým, něžným křesťanstvím«.

VLTAVA Emila Hallmana, jest jeho poslední samostatnou práci, již ve škole J. V. Myslbeka (v r. 1894) provedl.

STUDIÍ Karla Špilara zachycen typ z okolí Domažlic (Postřekov).

K. ŠPILAR.

STUDIE.

ZPRÁVY UMĚLECKÉ.

Umělecká akademie v Praze. Společností vlast. přátel umění za podpory zemské i státní vydržovaná akademie malířská převzata byvši v správu státní, vstoupila dnem 1. října v činnost jako akademie umění. Záslouhou předsedy zmíněné společnosti hr. Buquoy a vrchního stav. rady p. Hlávky jmenování již r. 1893 malíři V. Brožík a V. Hynais profesory akademie výtvarných umění ve Vídni s působením na akademii malířské v Praze. Mimo nich jmenování profesory pro státní ústav tento dosavadní profesori akademie, malíři J. Mařák a M. Pirner a profesori umělecko prům. školy: malíř Fr. Ženíšek a sochař Jos. V. Myslbek. Jako docenti pomocných předmětů přednášetí budou: anatomii doc. MDr. Ondřej Schrutz, perspektivu arch. prof. F. Ohmann, dějiny umění Ph. Dr. Bohumil Matějka. — Akademie není dosud úplná, pomýšlí se zříditi: stolici pro architekturu a medailleurství. — Vyučování rozpadá se na předběžné, v přípravce po dobu 1 roku, a odborné, ve speciálních školách jednotlivých profesorů, jež určeno na dobu 5 nejdéle 6 roků.

VÝSTAVY.

Výstava prací ilustrátora V. Olivy v saloně Topičově uspořádaná přístupna byla po celý měsíc říjen.

SOUTĚŽE UMĚLECKÉ.

Městská rada kr. hl. města Prahy vypisuje konkurs na získání návrhů pro monumentální fontánu před Rudolfinem. Ceny vypisují se tři, 1500, 1000 a 600 zl. Jury bude jmenována ke dni 5. listopadu 1896. Nápadným v podmínkách konkurenčních jest odstavec 12: »Výrok poroty i s odůvodněním bude beze změny uveřejněn radou městskou v denních listech bez ohledu na to, jak ceny radou městskou budou uděleny. Stylisace tato, jež vykládati se dala různým způsobem, přiměla některé pány konkurenty k soukromému dotazu, jenž zodpověděn opět soukromě, oznámením, že »věta« bez ohledu na to, jak ceny r. m. budou uděleny, se vypouští.

Městská rada král. Vinohradů vypisuje konkurs na provedení barevných skizz pro figurální část malovaných oken kostela sv. Ludmily. Jako čestný honorář ustanoveny tři ceny: 150, 120 a 80 zl. V jury zasedají prof. Koula, mnsignor Ferd. Lehner, arch. J. Mocker, prof. Ženíšek a zástupce měst. rady arch. K. Horák. Skizzy budou veřejně vystaveny.

Rada král. hlav. města Prahy vypisuje veřejný konkurs na podání ofert skizzy a modelu pro přístavbu měst. musea v sadu poříčském a sice ohledně: a) sochy »Praha« nad tympanonem (ceny 100 a 50 zl.) b) skupiny v tympanonu představující: »Historie věd, umění a řemesla tvoří slávu minulosti naší« (ceny 300 a 200 zl.). Lhůta vyprší šest neděl po 22. říjnu 1896.

Kartony Alšovy „VLASTI“.

Slavné radě král. hl. města Prahy zaslán byl dne 11. července t. r. spolkem „Manes“ přepis následujícího obsahu:

„Po léta pozorovali jsme hynutí Alešových kartonů „Vlasti“ nejlepšího to z děl jmenovaného mistra v průjezdě a ve dvoře na Ferdinandově třídě, po léta slychali jsme stesky na nedůstojné ba přímo zahanbující umístění toto, ale snahy po napravení tohoto hříchu na umění českém páchaného nezřeli jsme na straně nižádné.

Proto, ač v poměrech svých nanejvýše stísnění postarali jsme se o zakoupení kartonů Alešových.

Považujice pak příští budovu měst. musea za nejdůstojnější místo, kde by vystaveny býti mohly, žádáme slavnou radu městskou, aby je pro toto přijala a řádně vystaviti dala.

K tomu dovolujeme si připojiti skromné přání, aby při umístění kartonů případným přáním ze strany spolku projeveným vyhověno bylo.“

Věnování toto odmítla sl. městská rada následujícím úředním dopisem:

Č. j. 107989.

„U vyřízení tamního podání ze dne 11. července 1896, jímž bylo žádáno, by cyklus Alešových kartonů „Vlasti“ byl umístěn a vystaven v příští budově městského musea Pražského, oznamujeme ctěnému výboru spolku „Manes“ v Praze, z usnesení rady městské ze dne 24. července 1896, že dle zprávy stálého komitétu městského musea Pražského, vystavení oněch kartonů v zmíněné budově uskutečniti nelze, a to z důvodů následujících.

Městské museum nepěstuje moderní umění a proto nemá také žádný odbor, do něhož by se tyto kartony jako dílo umělecké vřaditi a slušně umístiti daly, aniž by sled odborné souvislosti jednotlivých oddělení rušily.*) Za tou příčinou již před léty se schválením rady městské zapůjčilo museum Pražské obrazárně Manesovy kartony amoret a jiné kresliny a skizze jako i jiné obrazy do umění slušící.

Jiná rovněž závažná příčina, proč městské Museum podmínce ctěného spolku „Manes“ zavázati se nemůže, jest ta, že 14 tak velkých kartonův, které jsouce obloukovité jen bez rámu skoro 3 m. z šíře mají, nikde kolektivně vystaveny býti by nemohly, leč po různu, aneb jen z části, protože tak velkých nástěnných ploch v museu vůbec nebude, a co budou předměty jednotlivých oborův musejních samy prostrannost jejich zaberou. Proto nelze ani v případě, byt by i při nejlepší vůli přání ctěného spolku „Manes“ vyhověti.

Naproti tomu však dovoluje si rada městská upozorniti ctěný výbor spolku „Manes“ v Praze na místnosti v mostecké věži Staroměstské, kdež jsou dvě veliké síně sálům se podobající, a nečinila by námitek, kdyby se tam kartony umístily, a to tak dlouho, pokud by toho ctěný výbor spolku „Manes“ v Praze potřeboval.

Z té příčiny zve rada městská ctěný výbor spolku „Manes“ v Praze, by si místnosti ony prohlédl, a pak radě městské oznámil, zda jich k uschování kartonův Alešových použití miní.

Rada král. hl. města Prahy, dne 24. července 1896.

Starosta: Č. GREGOR.

Na zakoupení Alšovy „VLASTI“ přispěli: Spolek „Manes“ z pokladny 50 zl., V. Altner 2 zl., J. Beneš 2 zl., J. Beránek 1 zl., A. Bouda 2 zl., JUC. Ant. Čížek 3 zl., F. B. Doubek 3 zl., A. Dryak 2 zl., prof. V. Dušek 5 zl., Fr. Dvořák 5 zl., F. Engelmüller 2 zl., Jos. Fillipi 1 zl., Fr. Fromek 2 zl., MUC. Prokop Grégr 1·50 zl., Z. Grégr 5 zl., MUC. J. Grosman 1 zl., E. Hallmann 2 zl., Ing. Jan Herain 2 zl., Jaro Hilbert 2 zl., A. Hofbauer 2 zl., sl. M. Jeráčková 2 zl., prof. Al. Jirásek 3 zl., JUC. Hugo Kaizl, Libochovice 2 zl., J. Klimeš 2 zl., C. Klouček 5 zl., K. L. Klusáček 5 zl., Ant. Kolář 2 zl., archit. H. Kříženecký 10 zl., Rud. Kutina, od Vinohrad. obec. úředníků 5 zl., hrabě Lažanský 10 zl., J. Lešinger 3 zl., K. Mašek 2 zl., J. Melounek 2 zl., Dr. Michal 1 zl., A. Novák 2 zl., Jan Novotný 1 zl., Jos. Pekárek 2 zl., Dr. Pešina 1 zl., E. Piccard 2 zl., JUC. J. Preis 1·50 zl., J. Preisler 2 zl., Dr. Al. Rašín 1 zl., Dr. O. Schrutz 5 zl., sl. B. Sokolova 2 zl., K. St. Sokol 3 zl., „Sokol“ v Nové Pace 2 zl., F. Stránský 2 zl., V. Stretí 2 zl., pí A. Suchardová 2 zl., sl. A. Suchardová 2 zl., St. Sucharda 10 zl., B. Šimonovský 2 zl., MUC. Šmíd 1 zl., Jaroslav Špillar 2 zl., K. Špilar 2 zl., V. Štech 3 zl., J. Štenc 5 zl., Č. Šulc 1 zl., M. Švabinský 10 zl., F. Topič 5 zl., J. Trenkwald 2 zl., M. Urbánek, Vsetín 2 zl., B. Vlček 2 zl., Jar. Vorel 1 zl., A. Wiesner 2 zl., Mg. Ph. J. Zelený, Sofia 2·38 zl. Celkem 234 zl. 38 kr.

Další příspěvky přijímá pokladník spolku p. J. Štenc, Plavecká ul. č. 13—VI.

*) V odporu s tím zní § 5. podmínek konkursu na podání plastických skizz a modelů pro přístavbu městského musea v sadu pořičském vyjatý: Veškeré skizzy musí býti v sádře odlity a zůstanou výhradním majetkem obce Pražské, která je do sbírky podobných prací v moderním oddělení městského musea zařaditi dá.

Předkládáme české veřejnosti nový list, nesvoláváme pro něj sympatie zvuknými hesly a lákavými slovy.

VOLNÉ SMĚRY

vyvolány byly danými poměry ve světě mladého výtvarnictví. Umělci, kteří nechtěli podřizovati své snahy tendenci listů rodinných se všemožnými ohledy na vkus a choutky obecenstva, cítili se nuceni sáhnouti ku poslednímu prostředku a založiti si list svůj, zasvěcený jedině umění a tomu, co jeho jest. Uznávajíce však v něm každý směr, jen má-li čistý cíl, nehodlají VOLNÉ SMĚRY straniti na svých stránkách jediné církvi, nýbrž chtějí sloučiti a buditi kladným způsobem zájem pro celé, široké české umění, ukazujíce veřejnosti nejen hotové výsledky jeho, ale i postup práce, nejen dosaženou metu, ale také obtížnou cestu k ní.

Ke kruhu výtvarníků, seskupivších se ve VOLNÝCH SMĚRECH, přidružilo se pak více mladých spisovatelů, kteří rádi své práce odevzdali tomuto listu, kde volnému slovu umělcovu nepřekáží tendence ani »směrové,« ani »příležitostné.«

Takto pak rozšířený a sesílený kruh náš těší se tou nadějí, že bez pobídky a dobrovolně připojí se nyní k němu každý umělec dobré vůle. A bude vítán každý, ať je jakéhokoli vyznání uměleckého, neboť konečně poslední cíl nás všech je stejný.

Doufáme, že z této společné práce záhy vysvitne ráz i snaha VOLNÝCH SMĚRŮ, a že netřeba tudíž prostou cestu jejich předem obšírnějšími slovy označovati.

Nakladatelství listu ujal se spolek MANES, plně tak jeden z úkolů stanovami jemu uložený. Čestné pochopení, jehož dostalo se spolku za jeho činnost z poslední doby, doufáme, že získá důvěru světa uměleckého a jeho přátel i VOLNÝM SMĚRŮM.

JARO HILBERT.

KAREL MAŠEK.

STAN. SUCHARDA.

K. L. KLUSÁČEK.

JAN PREISLER.

VOLNÉ SMĚRY budou vycházeti poslední pátek v každém měsíci v rozsahu a úpravě čísla prvního. Roční předplatné obnáší 6 zl., poštou 6 zl. 40 kr., půlletní 3 zl., poštou 3 zl. 20 kr., jednotlivé sešity prodávají se po 60 kr.